

Obsah

Seznam použitých zkratk	13
Předmluva	15
Úvodem	16
1. Úvod do práva životního prostředí	17
1.1 Ústavní základy práva životního prostředí	17
1.2 Mezinárodní smlouvy a evropské právo	19
1.3 Principy českého práva životního prostředí	20
1.4 Prameny českého práva životního prostředí	21
1.5 Základní nástroje práva životního prostředí	22
1.5.1 Zákazy a příkazy	22
1.5.2 Standardy	22
1.5.3 Kategorizace předmětů ochrany a zdrojů ohrožování životního prostředí	23
1.5.4 Povolení, závazná stanoviska, vyjádření, integrovaná povolení	23
1.5.5 Koncepce a akční plány	24
1.5.6 Hodnocení složek ŽP, činností a záměrů s vlivem na ŽP	24
1.5.7 Kontrola a dozor	24
1.5.8 Právní odpovědnost a výkon rozhodnutí	24
1.5.9 Veřejnoprávní smlouvy	24
1.5.10 Ekonomické nástroje	24
1.6 Omezení vlastnického práva z důvodu ochrany životního prostředí a náhrada za něj	25
2. Správní řízení a správní řád	29
2.1 Úvod ke správnímu řízení	29
2.1.1 Prameny správního řízení	29
2.1.2 Působnost správního řádu	30
2.2 Základní zásady činnosti správních orgánů	30
2.3 Subjekty správního řízení	31
2.3.1 Správní orgány	31
2.3.2 Účastníci správního řízení (§ 27)	33
2.3.2.1 Zastupování	33
2.3.2.2 Práva a povinnosti účastníků	34
2.4 Řízení v prvním stupni	34
2.4.1 Lhůty a počítání času (§ 39–41)	35
2.4.2 Doručování (§ 19–26)	36
2.4.3 Zahájení řízení	37
2.4.4 Překážky řízení (§ 48)	38
2.4.5 Ústní jednání (§ 49)	38
2.4.6 Dokazování (§ 51–56)	39
2.4.7 Zajištění účelu a průběhu řízení (§ 58–63)	39
2.4.8 Přerušování a zastavení řízení	40
2.4.9 Ochrana před nečinností (§ 80)	40
2.5 Rozhodnutí (§ 67 a násl.)	41
2.6 Opravné prostředky ve správním řízení	42

2.6.1	Řádné opravné prostředky	43
2.6.2	Mimořádné opravné prostředky	44
2.6.2.1	Přezkumné řízení (§ 94 a násl.)	44
2.6.2.2	Obnova řízení (§ 100 a 102)	45
2.6.2.3	Nové rozhodnutí (§ 101 a násl.)	45
2.7	Soudní přezkum činnosti správních orgánů	46
2.8	Exekuce (§ 103 a násl.)	46
2.9	Jiné úkony správních orgánů (§ 154 a násl.)	46
2.10	Opatření obecné povahy (§ 171 a násl.)	47
2.10.1	Proces vydávání opatření obecné povahy	47
2.11	Veřejnoprávní smlouvy (§ 159 a násl.)	48
2.12	Stížnosti (§ 175)	48
3.	Organizace ochrany životního prostředí	49
3.1	Vláda, ministerstva a jejich kompetence v ochraně životního prostředí	50
3.2	Orgány krajů a obcí	52
3.3	Speciální orgány státní správy ochrany životního prostředí	54
3.4	Veřejné strážce v ochraně životního prostředí	56
4.	Právo na informace o životním prostředí	57
4.1	Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí	58
4.1.1	Informace o životním prostředí	58
4.1.2	Povinné subjekty	59
4.1.3	Zpřístupňování informací na žádost	59
4.1.4	Forma a náležitosti žádosti o informace	59
4.1.5	Žádost podaná nepříslušnému povinnému subjektu	60
4.1.6	Způsob a forma zpřístupnění informace, odkaz na zveřejněnou informaci	60
4.1.7	Lhůty pro zpřístupnění informace, příp. pro vydání rozhodnutí o odepření zpřístupnění informací	60
4.1.8	Důvody pro omezení přístupu k informacím	60
4.1.9	Rozhodnutí o odepření zpřístupnění informace	62
4.1.10	Fikce negativního rozhodnutí	62
4.1.11	Úhrada nákladů na zpřístupnění informací	62
4.1.12	Aktivní zpřístupňování informací	63
4.1.13	Právo na informace a nahlížení do správních spisů	66
4.1.14	Právo na informace získané v rámci kontrolní činnosti a povinnost mlčenlivosti	67
4.2	Poskytování kopií projektové dokumentace stavby podle stavebního zákona	67
4.3	Informační povinnosti podle některých environmentálních zákonů	67
4.4	Právo na informace podle zákona o obcích a krajích	68
4.4.1	Občan obce a kraje jako tzv. privilegovaní žadatelé	68
4.4.2	Zveřejňování informací o zasedání zastupitelstva, zveřejňování zápisů a dalších dokumentů k jednání orgánů obcí a krajů	68
5.	Účast veřejnosti v ochraně životního prostředí	70
5.1	Mezinárodní a evropské záruky – Aarhuská úmluva, směrnice EIA	71
5.2	Účast veřejnosti při posuzování vlivů na životní prostředí	72
5.3	Účast veřejnosti v procesech podle stavebního zákona	74
5.4	Účast veřejnosti ve správních řízeních týkajících se životního prostředí, zejména ochrany přírody a krajiny	75

5.4.1	Správní řízení, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny	76
5.4.2	Správní řízení podle vodního zákona	77
5.4.3	Správní řízení podle zákona o integrované prevenci	78
6.	Vynucování práva životního prostředí	79
6.1	Odpovědnost v ochraně životního prostředí	79
6.2	Pokuty za přestupky a jiné správní delikty	80
6.2.1	Povinnost, nebo možnost správního orgánu uložit pokutu?	81
6.2.2	Lhůty pro ukládání sankcí, zánik odpovědnosti	82
6.2.3	Sankce – druh, výše, kritéria pro ukládání	82
6.3	Odstranění následků – opatření k nápravě, případně uvedení do původního stavu	84
6.4	Omezení, zákaz, zastavení činnosti	85
6.5	Vymáhání rozhodnutí o nepeněžitých povinnostech – opatření k nápravě, zákazových rozhodnutí apod.	86
6.6	Trestní odpovědnost na úseku ochrany životního prostředí	87
7.	Ochrana přírody a krajiny	90
7.1	Nejdůležitější prameny právní úpravy ochrany přírody a krajiny	90
7.2	Obecná ochrana přírody a krajiny	91
7.2.1	Územní systém ekologické stability krajiny	92
7.2.2	Významné krajinné prvky	92
7.2.3	Obecná ochrana rostlin a živočichů	94
7.2.3.1	Geograficky nepůvodní druhy rostlin a živočichů	94
7.2.3.2	Kříženci rostlin a živočichů	95
7.2.3.3	Handicapované živočichové a záchrané stanice	95
7.2.4	Ochrana volně žijících ptáků	95
7.2.5	Ochrana dřevin rostoucích mimo les	98
7.2.5.1	Kde všude najdeme normy týkající se dřevin rostoucích mimo les?	98
7.2.5.2	Tři principy obecné právní ochrany dřevin rostoucích mimo les	99
7.2.5.3	Ochrana dřevin před poškozováním a ničením	99
7.2.5.4	Povinnost vlastníků pečovat o dřeviny	100
7.2.5.5	Povolování kácení dřevin	100
7.2.5.6	Kdy se ke kácení dřevin nevyžaduje povolení	101
7.2.5.7	Výkon státní správy, pokuty a opatření k nápravě za nelegální kácení či poškození dřevin	102
7.2.5.8	Stromy a občanský zákoník	102
7.2.6	Ochrana a využití jeskyní	104
7.2.7	Ochrana paleontologických nálezů	105
7.2.8	Ochrana nerostů a jejich nalezišť	105
7.2.9	Krajinný ráz a přírodní park	106
7.2.10	Přechodně chráněná plocha	107
7.3	Zvláštní územní ochrana přírody a krajiny	107
7.3.1	Národní parky (§ 15–24 ZOPK)	108
7.3.2	Chráněné krajinné oblasti (§ 25–27 ZOPK)	111
7.3.3	Maloplošná ZCHÚ	111
7.3.4	Vyhlašování a rušení zvláště chráněných území (§ 40 a násl. ZOPK) .	112
7.3.5	Ochranná pásma ZCHÚ	113

7.3.6	Výjimky ze zákazů v ZCHÚ (§ 43 ZOPK)	113
7.3.7	Závazná stanoviska k některým činnostem v NP a CHKO (§ 44 ZOPK)	114
7.3.8	Plány péče o ZCHÚ (§ 38 ZOPK)	114
7.4	Soustava Natura 2000	115
7.4.1	Odlišnosti ochrany soustavy Natura 2000 od zvláště chráněných území v ČR	115
7.4.2	Směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích	116
7.4.3	Ptačí oblasti a evropsky významné lokality	116
7.4.4	Cíle ochrany přírody v soustavě Natura 2000	116
7.4.5	Vytváření a ochrana soustavy Natura 2000 v ČR	117
7.4.6	Podmínky pro vydávání povolení, souhlasů, stanovisek nebo výjimek ze zákazů	117
7.4.7	Proces naturového posuzování (§ 45i ZOPK)	117
7.5	Zvláštní druhová ochrana – ochrana památných stromů a zvláště chráněných rostlin a živočichů	118
7.5.1	Památné stromy	118
7.5.2	Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů	120
7.5.2.1	Výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů (tj. ze základních ochranných podmínek)	121
7.5.2.2	Záchranné programy a programy péče	123
7.5.2.3	Prokazování původu a nezaměnitelné a trvalé označování ..	123
7.6	Právní a ekonomické nástroje, veřejná správa a odpovědnost na úseku ochrany přírody a krajiny	124
7.6.1	Nástroje ochrany přírody a krajiny	124
7.6.2	Veřejná správa	124
7.6.3	Účast občanů a obcí	126
7.6.4	Odpovědnost na úseku ochrany přírody	127
7.7	CITES	127
7.7.1	Mezinárodní právní úprava	128
7.7.2	Právní úprava obchodu s ohroženými druhy v EU	129
7.7.3	Právní úprava v České republice	131
7.8	Ochrana zvířat proti týrání	133
7.9	Ochrana zvířat v zoologických zahradách	137
7.9.1	Předmět a účel právní úpravy	137
7.9.2	Licenční řízení	137
7.9.3	Kontrola a státní správa	138
8.	Ochrana životního prostředí při myslivosti, rybářství a včelařství	140
8.1	Ochrana zvěře a životního prostředí při výkonu práva myslivosti	140
8.1.1	Prameny mysliveckého práva	140
8.1.2	Co je to zvěř a komu patří?	141
8.1.3	Honební pozemky, honitby, obory a bažantnice	142
8.1.4	Chov a zušlechťování zvěře	143
8.1.4.1	Normované stavy zvěře	143
8.1.4.2	Omezení směřující k zachování druhu zvěře	144
8.1.4.3	Omezení dovozu a vývozu zvěře a dovozu a vypuštění nepůvodních druhů	144
8.1.4.4	Zákazy stanovené k zachování druhů zvěře	144
8.1.4.5	Chov zvěře v zajetí	144

8.1.5	Ochrana myslivosti a zlepšování životních podmínek zvěře	145
8.1.6	Pravidla lovu zvěře	146
8.1.6.1	Způsoby lovu	146
8.1.6.2	Doby lovu	147
8.1.6.3	Lov v mimořádných situacích	147
8.1.6.4	Použití loveckých dravců při lovu	147
8.1.6.5	Dohledání postřelené zvěře	147
8.1.7	Pravidla mysliveckého hospodaření	148
8.1.8	Odpovědnost za škody způsobené na zvěři	149
8.1.9	Státní správa myslivosti a myslivecká stráž	149
8.1.9.1	Přehled státních orgánů dle zákona o myslivosti	149
8.1.9.2	Působnost ministerstva zemědělství	150
8.1.9.3	Působnost krajů	150
8.1.9.4	Působnost obecních úřadů s rozšířenou působností	150
8.1.9.5	Dozor v myslivosti	150
8.1.9.6	Myslivecká stráž	150
8.1.10	Správněprávní odpovědnost na úseku myslivosti	151
8.2	Ochrana ryb a vodních organismů při výkonu rybářství	152
8.2.1	Prameny rybářského práva	152
8.2.2	Dva způsoby rybářství	152
8.2.2.1	Výkon rybníkářství	153
8.2.2.2	Výkon rybářského práva v revírech	153
8.2.3	Vlastnictví ryb	154
8.2.4	Chráněné rybí oblasti	154
8.2.5	Pravidla lovu ryb a vodních živočichů	155
8.2.5.1	Zakázané způsoby lovu	155
8.2.5.2	Doba hájení ryb a jiných živočichů v tekoucích vodách	156
8.2.5.3	Minimální délka ryb	157
8.2.5.4	Stanovený čas lovu ryb	157
8.2.5.5	Množství a druhy ryb ponechaných v jednom dni	157
8.2.6	Podpora mimoprodukčních funkcí rybníkářství a výkonu rybářského práva	158
8.2.7	Povinnosti rybníkáře a uživatele rybářského revíru	158
8.2.8	Pravidla vysazování nepůvodních druhů ryb	158
8.2.9	Správněprávní sankce na úseku rybářství	159
8.2.10	Rybářské orgány a rybářská stráž	159
8.3	Trestný čin pytláctví	161
8.4	Právní ochrana včel	161
9.	Ochrana zemědělského půdního fondu a pozemkové úpravy	163
9.1	Co je zemědělský půdní fond?	163
9.2	Třídy ochrany ZPF	164
9.3	Zásady ochrany zemědělské půdy	164
9.4	Opatření k nápravě	165
9.5	Používání sedimentů na zemědělské půdě	165
9.6	Zásady plošné ochrany zemědělského půdního fondu	166
9.7	Ochrana zemědělského půdního fondu při územně plánovací činnosti	166
9.8	Ochrana ZPF při zpracování návrhů na stanovení dobývacích prostorů	167
9.9	Ochrana ZPF při zpracování dokumentace pro umístění záměru	167
9.10	Zásady ochrany ZPF při stavební, těžební a průmyslové činnosti, terénních úpravách a při geologickém a hydrogeologickém průzkumu	167

9.11	Změna využití ZPF	168
9.12	Odnětí půdy ze ZPF	169
9.13	Odvody za odnětí půdy ze ZPF	171
9.14	Orgány ochrany ZPF	171
9.15	Právní odpovědnost na úseku ochrany ZPF	173
9.16	Pozemkové úpravy	173
10.	Právní ochrana lesa	175
10.1	Úvod do právní úpravy ochrany lesa	175
10.1.1	Cíl a prameny právní úpravy ochrany lesa	175
10.1.2	Co je les a PUPFL?	176
10.1.3	Funkce lesa	177
10.1.4	Kategorizace lesa	177
10.2	Právní ochrana lesa	178
10.2.1	Ochrana pozemků určených k plnění funkcí lesa (§ 13 a násl.)	178
10.2.2	Ochrana lesa při obecném užívání lesů	180
10.2.3	Ochrana lesa před škodlivými činiteli	182
10.2.4	Ochrana lesa při hospodaření	183
10.2.4.1	Koncepční nástroje ochrany lesa	183
10.2.4.2	Administrativně-právní nástroje ochrany lesa	185
10.2.4.3	Ekonomické nástroje ochrany lesa	188
10.2.4.4	Sankční nástroje – správněprávní odpovědnost v ochraně lesa	189
10.2.5	Státní správa lesů	191
11.	Ochrana vod	192
11.1	Prameny vodního práva	192
11.2	Účel a předmět vodního zákona	193
11.3	Právní povaha vod	194
11.4	Nakládání s vodami	194
11.5	Regulace některých dalších činností (povolení, souhlas, vyjádření vodoprávního úřadu)	195
11.6	Územní ochrana vod	196
11.7	Ochrana množství vod	197
11.8	Ochrana jakosti vod – odpadní vody a závadné látky	197
11.8.1	Odpadní vody	198
11.8.2	Závadné látky	199
11.9	Havárie	199
11.10	Vodní toky	200
11.11	Vodní díla	201
11.12	Plánování v oblasti vod	202
11.13	Ochrana před povodněmi	202
11.14	Ekonomické nástroje ochrany vod, zejména poplatky	202
11.15	Státní správa podle vodního zákona	203
11.16	Pokuty za přestupky a jiné správní delikty	204
12.	Ochrana ovzduší	205
12.1	Účel a předmět právní úpravy ochrany ovzduší	205
12.2	Koncepční nástroje ochrany ovzduší	206
12.2.1	Národní program snižování emisí České republiky	206
12.2.2	Programy zlepšování kvality ovzduší	206

12.2.3	Stávající Národní program snižování emisí	207
12.2.4	Připravovaný Národní program snižování emisí a programy zlepšování kvality ovzduší	207
12.3	Regulace emisí aneb Přípustná úroveň znečištění	208
12.4	Regulace emisí aneb Přípustná úroveň znečišťování	209
12.5	Smogová situace	210
12.6	Stanoviska, závazná stanoviska a rozhodnutí orgánů ochrany ovzduší	211
12.7	Změna a zánik povolení provozu	212
12.8	Nízkoemisní zóny aneb Jak může samospráva zlepšit nadlimitní znečištění ovzduší?	212
12.8.1	Vyhlašování NEZ	213
12.8.2	Omezení dopravy v NEZ	213
12.9	Informační systém kvality ovzduší, zpřístupňování informací	214
12.9.1	Informační systém kvality ovzduší	214
12.9.2	Zpřístupňování informací a poskytování údajů	214
12.10	Poplatek za znečišťování	215
12.11	Povinnosti osob (fyzických i právnických) stanovené zákonem o ochraně ovzduší	215
12.11.1	Požadavky na kvalitu paliv	216
12.11.2	Požadavky na zdroje do 300 kW pro teplovodní soustavu ústředního vytápění	216
12.11.3	Povinnost označení výrobku údaji o těkavých organických látkách	216
12.11.4	Povinnost spalovat pouze suché rostlinné materiály	216
12.11.5	Povinnosti při spalování odpadu	217
12.11.6	Povinnost využít centrální zdroj tepla nebo bezemisní zdroj tepla	217
12.11.7	Povinnosti provozovatelů stacionárního zdroje	217
12.11.8	Povinnost zajištění minimálního obsahu biopaliv v motorovém benzinu a motorové naftě	219
12.12	Opatření k nápravě	219
12.13	Přestupky a správní delikty na úseku ochrany ovzduší	220
12.13.1	Odpovědnost za přestupky	220
12.13.2	Odpovědnost za správní delikty	220
12.14	Státní správa ochrany ovzduší	221
12.15	Přechodné režimy	222
13.	Nakládání s odpady	223
13.1	Kde je nakládání s odpady upraveno?	223
13.2	Pojem odpad a působnost zákona	224
13.3	Druhy a kategorie odpadů	225
13.4	Jaké jsou povinnosti ze zákona o odpadech?	226
13.4.1	Povinnosti původce odpadů	226
13.4.2	Povinnosti oprávněných osob	228
13.4.3	Povinnosti obecného charakteru	229
13.4.4	Povinnosti při přeshraniční přepravě	229
13.5	Sběr a výkup kovových odpadů	230
13.6	Skládkování odpadů	230
13.7	Souhlasy podle zákona o odpadech	231
13.8	Komunální odpad a obce	231
13.8.1	Komunální odpad	231
13.8.2	Odpad podobný komunálnímu odpadu	232

13.8.3	Platby za komunální odpad	232
13.9	Nakládání s vybranými výrobky, odpady a zařízeními a zpětný odběr	233
13.10	Plány odpadového hospodářství (POH)	234
13.11	Výkon veřejné správy v oblasti odpadového hospodářství	235
13.12	Správněprávní odpovědnost	236
13.13	Trestněprávní odpovědnost za nakládání s odpady	237
14.	Obaly a odpady z obalů	239
14.1	Kde je nakládání s obaly a obalovými odpady upraveno?	239
14.2	Obal, obalový prostředek a další základní pojmy	239
14.3	Přehled hlavních povinností	240
14.4	Opakovaně použitelné obaly, vratné obaly a vratné zálohované obaly	242
14.5	Autorizovaná obalová společnost (AOS)	242
14.6	Výkon státní správy a správněprávní odpovědnost	243
15.	Ochrana životního prostředí při územním plánování a rozhodování	244
15.1	Posloupnost procesů při rozhodování o území	244
15.2	Posuzování vlivů na životní prostředí	245
15.2.1	Posuzování vlivu koncepcí	245
15.2.2	Posuzování vlivů záměrů	246
15.3	Územní plánování	248
15.4	Územní řízení	249
15.5	Integrovaná prevence a omezování znečištění	250
15.6	Stavební řízení, kolaudační souhlas, zkušební provoz	251
15.7	Připravovaná nová právní úprava stavebního práva	252
16.	Ochrana životního prostředí v hornictví a energetice	253
16.1	Ochrana životního prostředí v rámci průzkumu a dobývání nerostů	253
16.2	Ochrana životního prostředí v energetice	255
16.2.1	Podpora úspor energie	255
16.2.2	Ochrana životního prostředí v jaderné energetice	255
17.	Památková péče jako součást ochrany životního prostředí	257
17.1	Státní památková péče, pojem a kategorizace kulturních památek	257
17.1.1	Národní kulturní památky	258
17.1.2	Památkové rezervace	258
17.1.3	Památkové zóny	258
17.2	Jak se věc stane či přestane být kulturní památkou	259
17.3	Právní nástroje ochrany kulturních památek	259
17.3.1	Základní povinnosti vlastníků kulturní památky	259
17.3.2	Obnova kulturních památek a závazná stanoviska	260
17.3.3	Ochranné pásmo	260
17.3.4	Plány ochrany rezervací a zón	261
17.3.5	Nápravná opatření, vyvlastnění, nutná opatření k nápravě	261
17.4	Orgány státní památkové péče a NPÚ	261
	Vzory úkonů dle správního řádu	263
	Literatura	278